

ere bleve confirmerede af den nu regjerende Konge, hvortil Grunden er os ubekendt; thi, hvis det overhovedet maatte være ønskeligt at conservere hiin Ret for Fabrikerne, vil der formeentlig Intet være til Hinders for at Confirmationen endnu kan meddeles, og at da tillige hiin Clausul i Privilegiet for Haraldskjær-Fabrikken, der endog synes ligesom at formene Fabrikens Ciere Ret til Omhørsel, kan bortfalde.

Derimod ere de to andre Fabrikers Privilegier confirmerede af vor nu regjerende Konge, men kun under et udtrykkeligt Forbehold med Hensyn til indtrædende Forandringer, hvorved ikke kan være tilstigt Andet end et nyt Lovbud eller anden almindelig Foranstaltning, som dermed kan sættes i Klasse. Saaledes er under 13de August 1856 Privilegiet for Brede, som siges at være reelt stadsfæstet med den Clausul: „Forsaavidt dert ikke ved senere almindelige Foranstaltninger er skeet eller herefter skeer nogen Forandring“. Og i den under 20de September 1858 meddeelte Confirmation paa den Flensborgske Fabriks Privilegium hedder det: at Friheden til Huseerhandel meddeles indtil videre og under Forbehold af muligen indtrædende Forandringer.

Forordningen af 26de November 1768, „angaaende indenlands fabrikerede Kobber- og Messing-Varers Forhandling i Danmark“, sees at være fremkaldt ved det Misbrug, at de af Fabrikerens Ciere antagne Håndelsbetjente eller de saakaldte Kobbersørere tilligemed Fabrikerens Varer havde omsort Varer af udenlandsk Fabrication, der altsaa vare, „som Contrabande at ansee“. Ved nu at foreskrive Forholdsregler i denne Aaledning indeholder denne Forordning en almindelig Tilladelse til, at de behørigt stempelde Kobber og Messingvarer overalt i Danmark saavel i Kjøbstæderne som paa Landet ved de dertil, som her foreskrevet er, antagne Betjente eller Kobbersørere, uden Hensigt til hvad Foranstaltninger og Indskrænkninger, der desangaaende forhen kan være anordnede, ikke alene ubehindret herefter udsælges i store og smaa Partier, men endog bemeldte Kobbersørere være tilladt paa lovlig Maade at op-

købe gammelt og forbrugt Kobber og Messing til Omsædning ved den Fabrique, i hvis Tjeneste de staae. Ved en kongelig Resolution af 11te August 1818, som ikke findes i de trykte Samlinger, men hvis Indhold kan erfares af den i Udsings Samling optagne Canc. Skr. af 23de August 1831, er fastsat, at Fabrikerne skulle betjene sig af de i Kjøbstæden bosatte Borgere til Kobbersørere. Dog er i nogle senere Canc. Skr., som synes at ignorere hiin kongelige Resolution, antaget, at Kobbersørerne kunne nedsettes ogsaa paa Landet og der have Dplag. (Skr. af 22de August 1843 og 31te August 1846).

Bemeldte Forordning er i sin Lid forstaaet saaledes, see Dec. og Com. Coll. Skr. af 25de Marts 1775, at de Kobbersørere tillagte Huseerfrihed blev uopaaavirket ved dens under 13de Februar 1775 udgivne Forordning om det Almindelighed forbød at Omløben med Varer; men da Forordningen af 1768 kun hjemler de Fabrikker den omhandlede Ret, som paa deslige Varens Forhandling ved egne Betjente og Commissionairer have erholdt kongelig Bestilling, synes den ikke med Føie at kunne paaberaabes til Fordeel for Haraldskjær- og Frederiksværk-Fabrikerne, hvis Privilegier er stadsfæstede, (sfr. Patent af 31te Marts 1848; og da Rettigheden er hjemlet for de to andre Fabrikker ved de af dem nupærende Regent confirmerede Privilegier, bliver Forordningen i den Henseende, hvorom her er Tale, uden Betydning for disse.

Uf. Foransorte kan efter Udvalgets Skønne uddrages som Resultater, 1) at, efter de foreliggende Oplysninger, Ret til Huseerhandel for Liden ikke kan antages at tilkomme to af disse Fabrikker, 2) at denne Ret ikke kan betages de to andre af disse Fabrikker, hvilte den maa antages at tilkomme, uden ved en almindelig Lov, og 3) at, hvis det maatte findes hensigtsmæssigt at give en saadan Lov, kan der kun for een af disse Fabrikers Vedkommende, nemlig Brede, hvis Privilegium er knyttet til Stedet, være Spørgsmaal om Erstatning af det Offentlige.